

Bernhard Gomard, Professor,
Juridisk Institut, Handelshøjskolen
i København

Notat om organisation af Middelgrundens Vindmøllelaug.

1. Energistyrelsen har i 1996 udsendt en bekendtgørelse om vindmøllers tilslutning til elnettet. Bekendtgørelsen gælder ikke for vindmøller, der er opstillet i havområdet, jfr. § 1 stk. 3, og bekendtgørelsen gælder således ikke om Middelgrundens Vindmøllelaug, men det forventes at der vil blive fastsat regler og meget muligt lignende regler om vindmøller i havområdet i en bekendtgørelse, som kan ventes i 1998 eller 1999.

Ejere af vindmøller eller andele i vindmøller kan være fysiske personer, som nævnt i Bekendtgørelsens § 7, eller virksomheder, som nævnt i Bekendtgørelsens §§ 9-11. For så vidt angår vindmøller i havområdet, vil en bestemmelse som Bekendtgørelsens § 10, hvorefter virksomheden skal ligge i samme kommune som vindmøllen, ikke kunne praktiseres og en tilpasning vil således være nødvendigt. Fastholdes en bestemmelse som Bekendtgørelsens § 11 om begrænsning af de vindmølleandele, der kan ejes af en virksomhed, er ejerskab af et betydeligt antal fysiske personer en nødvendighed.

2. Et vindmøllelaug kan organiseres som et interessentskab med vedtægter, der kan fastsættes med udgangspunkt i foreningen Danske Vindkraftværkers standardvedtægter. I et interessentskab hæfter interessenterne personlig og solidarisk for interessentskabets gæld. Der kan i vedtægterne træffes bestemmelse om, hvordan byrden ved denne gældshæftelse fordeles mellem interessenterne i et endeligt opgør om fordeling af byrden mellem interessenterne, men der er ikke mulighed for at begrænse den enkelte interessents hæftelse over for kreditorerne. Vindmøllelauget vil have indtægter ved salg af strøm og udgifter til drift af møllerne og til investeringsudgifter. Udgifterne vil så vidt muligt blive betalt af den indskudte kapital og af de løbende indtægter, men strækker de midler Lauget råder over ikke til, må udgifterne honoreres af interessenterne, enten ved at der opkræves yderligere indskud eller ved at kreditorens retter krav direkte mod interessenterne. Det betyder pratisk set, at væsentlige uforudsete gælds krav, hvis sådanne måtte opstå, som ikke kan honoreres

af interessentskabets midler, vil blive gjort gældende mod de økonomisk stærkeste interessenter. Et efterfølgende internt opgør mellem interessenterne må ske efter reglerne i interessentskabskontrakten. Risikoen for, at der vil kunne opstå væsentlig gældskrav, kan reduceres væsentligt, bl.a. ved tegning af forsikring mod uheld og ved udvisning af stor omhu ved opstilling og drift af møllerne, men risikoen kan ikke helt udelukkes. Det kan således ikke udelukkes, at der kan opstå problemer med møllerne, som ikke kan løses af leverandørerne, og det kan ej heller udelukkes, at energipolitiken ændres, således at driften af møllerne ikke længere er rentabel. Det er derfor nødvendigt at overveje organisationsformer, der muliggør en begrænsning af gældsansvaret for deltagerne i Vindmøllelauget således at deltagerens risiko begrænses til deres kapitalindskud.

3. Det kunne umiddelbart synes en nærliggende tanke at organisere Vindmøllelauget som et andelsselskab med begrænset ansvar, et AMBA. Dette er dog næppe muligt, fordi et andelsselskab er karakteristisk ved at dets medlemmer deltager i virksomheden som aftagere eller på anden lignende måde. Vindmøllelauget vil ikke komme til at levere direkte til sine medlemmer, men til et elselskab, og medlemmerne af lauget er kunder, som andre borger og andre virksomheder hos elvirksomhederne, sml. herved Aktieselskabslovens § 1 stk. 4 og Lov om Erhvervsdrivende Virksomheder § 4. Organisation som et AMBA måtte forudsætte, at der blev givet særlig hjemmel, eller at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen fandt det muligt at godkende et AMBA som driftsform for Vindmøllelauget. En yderligere hindring for anvendelsen af et AMBA er, at den fordelagtige beskatning efter Liningingslovens § 8 P er knyttet til personlig deltagelse, jfr. nr. 4. Vejen som AMBA er næppe farbar.
4. Interessentskabsformen er for så vidt egnet som organisationsform for et vindmøllelaug, som den understreger den personlige karakter af deltagelsen i lauget og medlemmernes personlige engagement. Det synes imidlertid muligt at opnå samme fordele med hensyn til personlig deltagelse og engagement ved at anvende organisationsformen kommanditselskab. Deltagerne i et sådant selskab, kommanditisterne, hæfter ikke personligt for selskabets forpligtelser, men hæfter alene med sit indskud. Kun komplementaren er personligt ansvarlig, d.v.s. hæfter med hele sin formue.

Heller ikke i et aktie- eller anpartsselskab hæfter deltagerne (aktionærerne eller anpartshaverne) personligt for selskabets forpligtelser, men hverken aktieselskab eller anpartsselskab er en egnet organisationsform, allerede fordi de særlige skatteregler for vindmøllelaug i Ligningslovens § 8 P, jfr. § 29 stk. 4, gør det særligt tiltrækkende for fysiske personer at deltage direkte som ejere i vindmøllelaug, idet deltagerne kan vælge at opgøre deres skattepligtige indkomst som deres andele af bruttoindkomsten for vindmølledriften, således at kun 60% af det beløb der overstiger 3.000 kroner medregnes til deltagerens skattepligtige indkomst. En deltager, der vælger denne i øvrigt fordelagtige ordning, kan ikke foretage fradrag for udgifter ved vindmølledriften, ej heller for afskrivninger.

5. I et kommanditselskab eller et K/S kan der i vedtægterne træffes bestemmelser om indskud der svarer til bestemmelserne i standardvedtægterne for vindmøllelaug i I/S-form. Forskellen mellem et I/S og et K/S er, at de, der deltager som kommanditister i et K/S, alene hæfter for selskabets gælder med deres kapitalindskud, mens interessenterne i et I/S foruden med deres indskudte kapital også hæfter med hele deres øvrige formue for selskabets gæld.

I et kommanditselskab skal der være en komplementar, som hæfter personligt for K/S's gæld. Det ville være en nærliggende tanke at lade et aktie- eller anpartsselskab være komplementar, og at lade aktierne eller anparterne i selskabet eje af kommanditisterne i fællesskab. Komplementaren kunne have som opgave at administrere vindmøllelauget, bl.a. at føre regnskab, at varetage løbende forhandlinger med aftagerne og at ansætte og aflønne en leder. Bestyrelsen i kommanditselskabet kunne være nogle personer valgt af kommanditisterne blandt kommanditisterne og eventuelt også blandt andre.. Et komplementarselskab der varetager administrationen af vindmøllelauget og bærer det økonomiske ansvar for sin administration, og som er regnskabspligtig efter de almindelige regler i Årsregnskabsloven, må antages at opfylde den nye, særlige betingelse i ASL's § 173 stk. 8, hvorefter komplementaren i et kommanditselskab skal have forvaltningsmæssige og økonomiske beføjelser. Det vil ikke være nødvendigt, og der vil næppe heller være grund til i komplementarselskabet at tilstræbe at opnå indtægter og formuedannelse udover

hvad administrationsopgaven og ansvaret for administrationen samt den daglige drift kræver. Hertil vil dog formentlig komme opsamling af midler til nødvendige hovedreparationer eller besluttede investeringer (øget effekt ell. lign.). Der vil næppe være grund til at lægge administrative og økonomiske opgaver i kommanditistforsamlingen, der alene kan virke som en tilbagetrukket "ejerforening", dog således at der i kommanditisternes møder vedtages overordnede retningslinier for vindmøllelauget. Selve driften varetages af komplementarselskabet og den af dette selskab ansatte leder (kaldet direktør, såfremt aktieselskabsformen vælges for komplementarselskabet). Ejerskabet af vindmøllerne vil ligge hos kommanditisterne. Den øverste myndighed i kommanditistselskabet er Kommanditistmødet, og den forsamling er samtidig generalforsamling i komplementarselskabet. Komplementarselskabet deltager i kommanditistmødet og forelægger regnskab, aflægger beretning og svarer på spørgsmål samt stiller eventuelle andre forslag. Også kommanditisterne kan selvsagt stille forslag. Kun kommanditisterne ejer andele i kommanditselskabet.

Bernhard Gomard

København den 28. august 1998

Bilag 1. Middelgrunden ejerforhold.

Problemformulering vedr. ejerforhold for vindmøller.

Problemstillingen er udsprunget af projektet om vindmøller på Middelgrunden, hvor det forudsættes, at "landreglerne" gælder.

5. Baggrund.

I dag siger nettilslutningsbekendtgørelsen om landbaserede vindmøller, at kun personligt ejede møller er tilladt*. Vi venter, at der i den udvidede bekendtgørelse om havvindmøller, der må formodes at komme i efteråret 1998 eller foråret 1999, vil blive lagt samme regler til grund.

Et input fra vor analyse, kan tænkes at have effekt. En analyse fra vort projekt vil skulle publiceres enten som bilag eller som selvstændig rapport i forbindelse med afrapporteringen til Energistyrelsen i efteråret 1998.

6. Problem.

De fleste møller i Danmark er dannet omkring et møllelaug, der er et I/S. Man har klaret problemet med solidarisk hæftelse ved at stille krav om, at andelskapitalen er fuldt indbetalt ved start, at laugene ikke må stifte gæld samt ved etablering af forsikringer vedr. driftstab (90% af forventet produktion er normal de første år), forsikring af skader foranlediget af lynnedslag etc., serviceaftaler med producenten samt henlæggelser. Se i øvrigt notat fra *Naturlig Energi*.

7. Middelgrunden.

Laugene på Middelgrunden vil bestå af ca. 40.000 andele fordelt på fra 3.000 til 8.000 andelshavere. Vi forventer, at der både vil være privatpersoner, virksomheder, pensionskasser, fagforeninger og institutionelle investorer blandt disse. I den forbindelse er vi stødt på problemet med virksomhederne, idet disse ikke lader sig "afspise" med, at vi i tilstrækkeligt omfang har "sikret" os mod den solidariske hæftelse på ovennævnte måde. Møllerne opføres i et projektsamarbejde med Københavns Belysningsvæsen. Efterfølgende tilhører halvdelen af møllerne laugene, der ikke har nogen forbindelse med Københavns Belysningsvæsen.

8. Analyse.

Vi har drøftet nedenstående fire problemstillinger, som vi ønsker analyseret:

- e) Findes der en måde, hvorpå man i et I/S kan reducere evt. helt fjerne den solidariske hæftelse fra de enkelte andelshavere? Det kunne måske være gennem bestemmelser i vedtægterne.
- f) Er det muligt gennem en forsikring, at afdække den risiko, som man har gennem den solidariske hæftelse i et I/S? Dette har så vidt vides ikke været prøvet før. Jeg vil selv kontakte Dansk Kautions Forsikringsselskab.
- g) Findes der en eller flere måder, som laugene kan organiseres på, således at den solidariske hæftelse fjernes eller reduceres uden at det principielle indhold af Nettilslutnings bekendtgørelsen ændres?
- h) Findes der nogle umiddelbare forslag til ændringer af Nettilslutningsbekendtgørelsen, som opfylder de samme mål, og må forventes at kunne blive godkendt af politikerne?

25. September 2000/jura1/HCS

*Hans Jørgen Dyrskyt fra Energistyrelsen (tlf. 3392 7566) har oplyst, at den tidligere bekendtgørelse åbnede op for K/S, men at det er udelukket i den seneste bekendtgørelse.

Bilag 2. Middelgrunden risikoforhold. Risikoforhold ved I/S formen for ejere af vindmøller.

Problemstillingen er generel for vindmøller, men er udsprunget af projektet om vindmøller på Middelgrunden.

9. Baggrund.

I det følgende er medtaget de risici, vi i lauget har kunnet få øje på. Listen er næppe fuldkommen.

Fra politikernes side, har det i forbindelse med forhandlingerne om netop Middelgrundsprojektet været fremhævet, at pensionister og små andelshavere² ikke må kunne bringes i uføre ved at de investere i projektet. Det har været en vis beroligelse for dem, at Københavns Belysningsvæsen indgår som medansvarlig i anlægsfasen. I den senere driftsfase er lauget ikke bundet til Københavns Belysningsvæsen.

10. Risikomomenter.

Den væsentligste risikoen ved deltagelse i et møllelauget efter anlægsfasen, der ikke er afdækket ved forsikringer, udgøres af:

- c) Teknologien forældes, samtidigt med at tilskud/afgiftsrefusion reduceres. Det vil efter et havari af f.eks. en gearkasse eller en mølle til en pris af ½-1 mio. kr., ikke kunne betale sig at reparere møllen. De sidste måneders produktion vil dog sandsynligvis kunne dække afviklingen fuldt ud.
- d) En uforudset hændelse for hvilken, der ikke er forsikringsdækning vil stoppe produktionen. Det kunne være hændelser som "kantsvingninger" af vingerne, hvilket forringer vingernes levetid betydeligt kombineret med a).

Nedenfor er redegjort for de øvrige risici.

11. Afvikling.

Møllerne skal ved ophør fjernes. Mølletårn og komponenter kan ofte sælges, selv efter 20 år. Skrotprisen vil tilsvarende virke i positiv retning. Ved havmøller forlanger *Farvandsdirektoratet*, som minimumskrav, at havbunden bringes tilbage til status før etablering. Nedgravede betonklodser skal måske ikke fjernes. En skønnet pris herfor er af Carl Bro for Middelgrunden opgjort til 3-400.000 kr. pr. mølle, svarende til 400 kr. pr. andel. I de fleste mølleprojekter svarer dette til de sidste måneders produktion.

For at imødekomme en risiko af denne art, bør der opbygges en konto for hensættelser, som angivet i *Naturlig Energi*.

12. Gældsstiftelse fra ledelsens side.

Gældsstiftelse er ikke tilladt iht. standard vedtægterne for møllelauget. Hvis man vil være sikker på, at der ikke kan overføres erstatningskrav til andelshavere, skal der måske tegnes en forsikring for ledelsens medlemmer, der skal dække svig og handlinger imod vedtægterne. Man kan forsikre mod, at ledelsen disponere svigagtigt, det er derimod tvivlsomt om man kan inddække sig mod tåbeligheder.

Svig i forhold til vedtægterne kan forekomme, dels ved at indbetalingerne mellem de enkelte udlodninger forsvinder, og dels ved at ledelsens medlemmer handler imod deres mandat.

13. Havari, især skibssammenstød.

Vindmøller er normalt forsikrede mod uheld af denne art. Det vil i henhold til en erfaren forsikringsmand Kjeld Palm, Marine Consult ikke være forbundet med andet end marginale omkostninger at forsikre mod skibssammenstød fra skibe, der ikke har forsikring i forvejen.

14. Lav produktivitet eller lav afregningspris/refusion.

Normalt tegnes de første år af møllernes levetid en forsikring til inddækning af produktionstab. Typisk garanterer producenterne for 90% af den lovede produktion. Lav produktivitet kan opleves, hvis møllers driftsorganisation ikke er oppe på mærkerne. I Lynettens Vindkraft har man f.eks. en standard aftale med leverandøren. Den kræver udkald efter max. 72 timer. Man kan se på driften, at den driftsansvarlige er noget hurtigere oppe på mærkerne end den driftsansvarlige hos Københavns Belysningsvæsen. Her er imidlertid ikke tale om andet end marginale forskelle i indtjeningen, ikke om katastrofer.

Derimod er der **ingen** forsikring mod, at det **ikke** blæser (90% af 0 er stadig 0). Ej heller er der forsikring mod, at afgangsfusionen (de 27 øre/kWh) reduceres.

15. Driftstab i forbindelse med uheld.

Jeg er ikke sikker på, at det er muligt at betale/finde forsikringer mod driftstab som følge af tekniske uheld. Teoretisk kan udbedringen efter et uheld være så længe, at lauget kan få likviditetsproblemer.

16. Konklusion på punkt 3-7.

Generelt gælder, at hvis ikke ledelsen handler svigagtigt, så er den maksimale hæftelse af størrelsesordenen 400 kr. pr andel, svarende til ca. 15 mio. kr. Denne situation svarer til fjernelsen af fundamenter og møller, hvor der ikke er hensat nogle midler.

For den enkelte virksomhed/person, som en kreditor vil gå efter, er dette tilstrækkeligt til at virke afskrækkende. Fordelt på den enkelte er beløbet ikke så problematisk.

Hertil kommer naturligvis i alle scenarier, at indskudskapitalen er tabt.

25. September 2000/jura1/HCS